

Ksawér, to je ò wiatrach

TÓMK FÓPKA

– Przeturzoné tam je, bò Rhóda przeturowôł, ale czé tē przedzesz, to jô nie wiem. – Tak rzekła bez mòbilikã, czēsto pò kaszëbskù, białka, czej jem kebabã zamówiôł przē wejrowsczim deptòkù.

Jo. Ksawér je ju przēc a razã z nim sztrómù ni ma, piszą w internece. Dwa dnie dowsladē, czedē jem sã pòmału zbiérôł, cobē rēgnąc dodóm z robòtē, do gabinétu weszła. . .

– Proszã strzédny kebab...

...wastnò Bògùsza i rzekła, że direktor pekaesu. . .

– a dlò mie strzédny zestòwk i. . .

...zrobił jã w kònia. Reno wēpùscył autobùsē z bazē, lēdze wējachelē do robòtē, a tej. . .

– fritczy.

...lēdze ni mielē jak wrócēc dodóm. . . Donąd pekaes szedł a nazòd nié? Nē cēz terò?!

Nē tej jedzemē. A z nama plastikòwò szòpa do sniegù na tilnym sedzenim.

– Bēle do Gòwina. Móm tam dze òb noc òstac – gòdò wastnò Bògùsza i próbùje sã òczama przebic przez ksaw'rowã kùrzatwã przed autã. W radio szlabroca, że Ksawér mò òstrē zãbē na lēsē òponē i tilny napãd.

– Òn na przòdk cygnie – ùspòkòjiwóm mòjã pasażérkã, co hamùje i gazēje razã ze mnã. Bēle dali, przez czãstkòwską górã. . .

Bòdòj Kaszëbi z Wierzhùcēna gòdajã, że wiatér Pón Bóg dól temù, że sã drzewa rēchajã. . . Nie wiem, jak je na Nordze, ale wiem, że tej-sej na Lesòkach, pòd Chwaszczēnã, to przòdē lat dòwało mòcnē dmùchaniē. Taczē, że nawetkã chlòpi, co dwa cetnarē dwignãc rãkã jednã mòglē, do rowów wpòdelē a na sztérzech procēm niedrēsny nòtērze szlē pòd dodóm. . .

Wiejãcē z chùtkòscã wiãcy jak 33 mètrē na sekùndã hùraganē, tajfùnē, òrkanē czē cyklònē znómē na Kaszëbach colemało z telewizje. Mùszì tuwò rzec, że òkróm òstatnégò Ksawerégò pòzwē tajfùnów i òrkanów pamiãtómē ze szkòłowēch czasów ze... stolów do pińdlowanìò (ping-pòngòwaniò). Cyklòn i hùragan parłaczą sã za to z òstatnã wòjnã (nie jidze mie tu wcale ò tzw. pòkòjowé misje). Z tim, że nen pierszi z Niemcoma a ten drēdzi – z Ruskoma. . .

Taczich wiatrów jak w Americie to mē ni mòmē. Tec jich tornado wszētkò bierzã w lēft: benzynowã stacjã, knagã z czēdã i lopã trówē w pēsùkù czē całégò fergusona abò jinégò dzòndera prosto z majsowégò pòla, wiòldzégò jak całē Kaszëbē. . . Wiedzãcē ò tim, òni tam chēcēc bùdējã drzēwianē, letczē do na nowò

stòwianiò. Kòl naj sã nòwēzi jaczi krãcészki tam-sam pòjawi, a bùdinczi mòmē mòcnē, jesz za kaizera. . .

I ni ma taczégò nieszczescò. Zgòda, czasã jaczi mack abò jiny, co jest z Polski przyjehany, pòstawi swòjã bùdã w dzurze, dze sã wòda zbiérò, a tedē ògniòrze mùszã pòmpòwac. . . Chlòpùk nen za pól dētka òd gbùra zemiã kùpił, a nick mù, wejle, dzywno to nie bēło, że Kaszëba tak tóno òjcowiznã sprzedòł. . .

Co jinégò je robieniē szumù. Tuwò to dosc dobrze jidze. W całoscē medioma. Z mùchē stonia zrobiã a z jiglē – widlē. Trzēcénkòwē. Jeden biédòk z parlamentu kùpi co w biedronce, zarò piszã co i że tak tóno. . . Jiny z dręgã bēlē do Egiptu na wczasē pòslòny. Òn le pērznã jã krémã nasmarowòł i zarò,

nie wiedzec czemù, trzòsk. Jakòs znónò gwìòzda z pierszich stròn drodzich gazetów, co kòl frizjérē a priwatnégò zãberwajē do òbezdrzeniò lezã, je kãsk zgrēbiałò abò ji sã co rozpiãło – òd razu krziczi i lamaanē.

Chcemē le warcēc do naszich wiatrów. Chòcò nie sã tak mòcnē, jak ne swiatowē, to biwajã groznē, w całoscē te mòrszczē. Mómē chòclē snòzi

òpisēnk mòrszci bürzē kòl Derdowsczégò, czej Pón Czòrlińszci pò Mòlim Mòrzu na bòce jachòł. Sã téz spiwē ò wiatrach, co sã wdzãcznē a psotnē. Te mòze nalezc chòclē w piesniczках dlò dzòtk: „Chòdzy wiatér pò lese” Jerzégò Stachùrszczégò czē w lata rēchli napisònym przez Jana Trepczika „Wiaterkù”.

Człòwiek mòze miec wiatér w głòwie, w taszi. Pò òpuszczonēch chēczech leno sã wiatér krãcy. . . Wiele je gò w pòlu, dze zēmòwim cządã stolmnē smiotē nawiwòw. Jak nen Ksawér, òbczas drodzì do Tłuczewa. . .

Sztridē wiatrów

(mùz. J. Stachùrszci, sl. T. Fopka)

*Mia sztridã wiatrē, chto je nieba król
Pòszlē na miònczi pòstrzòd biòlèch blòn. . .
Chto chùtczēszi, chto skrãtniēszi, chto je lepszi w tuńcu. . .
Jãz sã slurńce jim przézera. . . Mrēczałē jak bączci. . .*

*Zapòlił miesąc swi taszlampē wid
Wiatrē sã gòniã, nie je jima wstid
Że na całim bòzim swiece noc swã piesniã spiwòw
A ti dwajji wcyg rojbrējã. . . Wej, ju jeden zéwò. . .*

Człowiek może mieć
wiatér w głòwie,
w taszi. Pò òpuszczo-
nēch chēczech leno sã
wiatér krãcy. . .